HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

26 ianuarie 2017 *

„Recurs — Înțelegeri — Piețele belgiană, germană, franceză, italiană, neerlandeză și austriacă ale produselor și accesoriilor pentru baie — Coordonarea prețurilor de vânzare și schimbul de informații comerciale sensibile — Program de clemență — Regulamentul (CE) nr. 1/2003 — Articolul 23 alineatul (2) — Plafon de 10 % din cifra de afaceri — Exercitarea competenței de fond”

În cauza C-619/13 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, introdus la 25 noiembrie 2013,

**Mamoli Robinetteria SpA**, cu sediul în Milano (Italia), reprezentată de F. Capelli și de M. Valcada, avvocati,

recurentă,

cealaltă parte din procedură fiind:

**Comisia Europeană**, reprezentată de L. Malferrari și de F. Ronkes Agerbeek, în calitate de agenți, asistați de F. Ruggeri Laderchi, avvocato, cu domiciliul ales în Luxemburg,

pârâtă în primă instanță,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul A. Tizzano, vicepreședintele Curții, îndeplinind funcția de președinte al Camerei întâi, doamna M. Berger și domnii E. Levits, S. Rodin (raportor) și F. Biltgen, judecători,

avocat general: domnul M. Wathelet,

grefier: domnul K. Malacek, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 10 septembrie 2015,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

* * Limba de procedură: italiana.

## Hotărâre

1 Prin recursul formulat, Mamoli Robinetteria SpA solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 16 septembrie 2013, Mamoli Robinetteria/Comisia (T-376/10, denumită în continuare „hotărârea atacată”, EU:T:2013:442), prin care acesta a respins acțiunea sa având ca obiect anularea în parte a Deciziei C(2010) 4185 final a Comisiei din 23 iunie 2010 privind o procedură în temeiul articolului 101 din TFUE și al articolului 53 din Acordul privind SEE (Cazul COMP/39092 – Produse și accesorii pentru baie) (denumită în continuare „decizia în litigiu”) în măsura în care o privește sau, cu titlu subsidiar, eliminarea sau reducerea amenzii care i-a fost aplicată în această decizie.

### Cadrul juridic

*Regulamentul (CE) nr. 1/2003*

2 Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele [101 și 102 TFUE] (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167) prevede la articolul 23 alineatele (2) și (3):

„(2) Comisia poate aplica, prin decizie, amenzi asupra întreprinderilor și asociațiilor de întreprinderi atunci când, în mod intenționat sau din neglijență, acestea:

(a) încalcă articolul [101] sau articolul [102 TFUE] […]

[…]

Pentru fiecare întreprindere și asociație de întreprinderi care participă la încălcarea normelor, amenda nu depășește 10 % din cifra de afaceri totală din exercițiul financiar precedent.

[…]

(3) La stabilirea valorii amenzii, se iau în considerare atât gravitatea, cât și durata încălcării.”

*Orientările din 2006*

3 Orientările privind calcularea amenzilor aplicate în temeiul articolului 23 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1/2003 (JO 2006, C 210, p. 2, Ediție specială, 08/vol. 4, p. 264, denumite în continuare „Orientările din 2006”) arată la punctul 2 că, în ceea ce privește stabilirea amenzilor, „Comisia trebuie să țină seama de durata și gravitatea încălcării” și că „amenda aplicată nu trebuie să depășească limitele indicate la articolul 23 alineatul (2) al doilea și al treilea paragraf din [Regulamentul nr. 1/2003]”.

4 Punctele 23, 25, 28, 29 și 37 din Orientările din 2006 prevăd:

„23. Acordurile […] orizontale de stabilire a prețurilor […] care sunt în general secrete, se numără, prin însăși natura lor, printre restrângerile cele mai grave ale concurenței. În temeiul politicii din domeniul concurenței, acestea trebuie să fie sever sancționate. În consecință, proporția din vânzări luată în calcul pentru astfel de încălcări se situează, în general, la limita superioară a intervalului.

[…]

25. În afară de aceasta, independent de durata participării unei întreprinderi la încălcare, Comisia include în cuantumul de bază o sumă între 15 % și 25 % din valoarea vânzărilor, astfel cum este definită de secțiunea A de mai sus, pentru a descuraja întreprinderile chiar și să participe la acorduri orizontale de fixare a prețului […]

[…]

28. Cuantumul de bază al amenzii poate fi mărit atunci când Comisia constată existența unor circumstanțe agravante, precum:

[…]

29. Cuantumul de bază al amenzii poate fi redus atunci când Comisia constată existența unor circumstanțe atenuante, precum:

[…]

37. Cu toate că prezentele orientări prezintă metodologia generală de stabilire a amenzilor, particularitățile unei cauze date sau necesitatea de a atinge un nivel disuasiv într-o anumită cauză pot justifica abaterea Comisiei de la această metodologie sau de la limitele fixate la punctul 21."

**Istoricul litigiului și decizia în litigiu**

5 Istoricul cauzei a fost descris la punctele 1-21 din hotărârea atacată și poate fi rezumat după cum urmează.

6 Recurenta este o întreprindere italiană care fabrică exclusiv robinete.

7 La 15 iulie 2004, Masco Corp. și filialele sale, printre care Hansgrohe AG, care produce robinete, și Hüppe GmbH, care produce cabine de duș, au informat Comisia despre existența unei înțelegeri în sectorul produselor și accesoriilor pentru baie și au solicitat să beneficieze de imunitate la amenzi în temeiul Comunicării Comisiei privind imunitatea la amenzi și reducerea cuantumului amenzilor în cauzele referitoare la înțelegeri (JO 2002, C 45, p. 3, denumită în continuare „Comunicarea din 2002 privind cooperarea") sau, cu titlu subsidiar, de o reducere a cuantumului acestora.

8 La 9 și la 10 noiembrie 2004, Comisia a efectuat inspecții inopinate în incintele mai multor societăți și asociații naționale profesionale care operau în sectorul produselor și accesoriilor pentru baie. După ce a adresat, între 15 noiembrie 2005 și 16 mai 2006, solicitări de informații societăților și asociațiilor menționate, inclusiv recurentei, la 26 martie 2007 Comisia a adoptat o comunicare privind obiecțiunile. Aceasta a fost notificată recurentei.

9 La 20 ianuarie 2006, recurenta a solicitat de asemenea să beneficieze de imunitate la amenzi sau, cu titlu subsidiar, de reducerea cuantumului acestora.

10 În urma unei audieri care s-a desfășurat în perioada 12-14 noiembrie 2007, a transmiterii, la 9 iulie 2009, a unei scrisori de expunere a faptelor către anumite societăți printre care nu se număra și recurenta și, între 19 iunie 2009 și 8 martie 2010, a unor cereri de informații suplimentare a căror destinatară a fost, în schimb, recurenta, la 23 iunie 2010 Comisia a adoptat decizia în litigiu.

11 Prin această decizie, Comisia a constatat existența unei încălcări a articolului 101 alineatul (1) TFUE și a articolului 53 din Acordul privind Spațiul Economic European din 2 mai 1992 (JO 1994, L 1, p. 3, Ediție specială, 11/vol. 53, p. 4), în sectorul produselor și al accesoriilor pentru baie. Această încălcare,

la care ar fi participat 17 întreprinderi, s-ar fi desfășurat în diferite perioade cuprinse între 16 octombrie 1992 și 9 noiembrie 2004 și ar fi luat forma unui ansamblu de acorduri anticoncurențiale sau de practici concertate pe teritoriile belgian, german, francez, italian, neerlandez și austriac.

12 Mai precis, în decizia menționată, Comisia a arătat că încălcarea constatată consta, în primul rând, în coordonarea de către fabricanții menționați de produse și accesorii pentru baie a creșterilor de prețuri anuale și a altor elemente de stabilire a prețurilor, cu ocazia unor reuniuni regulate desfășurate în cadrul unor asociații naționale profesionale, în al doilea rând, în stabilirea sau în coordonarea prețurilor cu ocazia unor evenimente specifice precum creșterea costului cu materiile prime, introducerea euro și instituirea taxelor rutiere și, în al treilea rând, în divulgarea și în schimbul de informații comerciale sensibile. În plus, Comisia a constatat că stabilirea prețurilor în sectorul produselor și al accesoriilor pentru baie urma un ciclu anual. În acest cadru, fabricanții stabileau propriile bareme de prețuri, care rămâneau în general în vigoare timp de un an și serveau drept bază pentru relațiile comerciale cu distribuitorii cu ridicata.

13 Produsele vizate de înțelegere ar fi produsele și accesoriile pentru baie care aparțin uneia dintre cele trei subgrupe de produse care urmează, și anume robinete, cabine de duș și accesorii pentru acestea, precum și produse ceramice (denumite în continuare „cele trei subgrupe de produse”).

14 În ceea ce privește practicile anticoncurențiale care s-ar fi derulat în Italia, acestea ar fi fost puse în aplicare în cadrul a două grupuri informale. Primul, denumit „Euroitalia”, ar fi fost compus din întreprinderi care s-ar fi reunit de două sau de trei ori pe an în perioada cuprinsă între luna iulie 1992 și luna octombrie 2004. În cadrul acestui grup, care s-ar fi constituit în momentul în care producătorii germani ar fi intrat pe piața italiană, schimburile de informații ar fi privit nu numai robinetele, ci și produsele ceramice. În al doilea grup informal de întreprinderi, denumit „Michelangelo”, nu ar fi fost inclusă recurenta. Acesta s-ar fi reunit în mai multe rânduri între sfârșitul anului 1995 sau începutul anului 1996 și 25 iulie 2003. În cursul acestor reuniuni, discuțiile ar fi privit o gamă largă de produse sanitare, în special robinetele și produsele ceramice.

15 În ceea ce privește participarea recurentei la practicile anticoncurențiale, Comisia a constatat în decizia în litigiu că aceasta participase la discuțiile ilicite care au avut loc în cadrul Euroitalia în perioada cuprinsă între 18 octombrie 2000 și 9 noiembrie 2004.

16 Astfel, Comisia a constatat, la articolul 1 alineatul (5) punctul 15 din decizia în litigiu, că recurenta a încălcat articolul 101 TFUE prin participarea sa la un acord continuu sau la practici concertate pe teritoriul italian în perioada cuprinsă între 18 octombrie 2000 și 9 noiembrie 2004.

17 Potrivit articolului 2 alineatul (14) din decizia în litigiu, Comisia a aplicat recurentei o amendă de 1 041 531 de euro.

18 Pentru calcularea acestei amenzi, Comisia s-a întemeiat pe Orientările din 2006.

**Procedura în fața Tribunalului și hotărârea atacată**

19 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 7 septembrie 2010, recurenta a formulat la Tribunal o acțiune având ca obiect anularea deciziei în litigiu, invocând cinci motive. Primul motiv era întemeiat pe lipsa notificării recurentei cu privire la scrisoarea de expunere a faptelor și pe imposibilitatea de a consulta anumite documente menționate în decizia în litigiu, referitoare la participarea sa la practicile anticoncurențiale în discuție. Al doilea motiv era întemeiat pe nelegalitatea Comunicării din 2002 privind cooperarea. Al treilea motiv era întemeiat pe erorile săvârșite cu ocazia constatării participării recurentei la o înțelegere privind piața italiană a robinetelor. Al patrulea motiv

era întemeiat pe erori săvârșite cu ocazia stabilirii sancțiunii impuse recurentei și a cuantumului amenzii. Al cincilea motiv era întemeiat pe o eroare de apreciere în ceea ce privește cuantumul reducerii care i-a fost acordată având în vedere situația sa financiară.

20 Cu titlu subsidiar, recurenta a prezentat concluzii în sensul eliminării sau reducerii amenzii aplicate.

21 Prin hotărârea atacată, Tribunalul a respins acțiunea în totalitate.

**Concluziile părților**

22 Recurenta solicită Curții:

— cu titlu principal, anularea hotărârii atacate;

— anularea articolelor 1 și 2 din decizia în litigiu în măsura în care o privesc;

— cu titlu subsidiar, reducerea amenzii la un cuantum echivalent cu 0,3 % din cifra sa de afaceri pentru anul 2003 sau, în orice caz, la un cuantum inferior sancțiunii aplicate și

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

23 Comisia solicită Curții:

— respingerea recursului și

— obligarea recurentei la plata cheltuielilor de judecată.

**Cu privire la recurs**

24 În susținerea recursului formulat, recurenta invocă șapte motive, printre care figurează cele cinci motive deja invocate în primă instanță.

25 Prin intermediul primului motiv, recurenta critică Tribunalul, pe de o parte, pentru că a calificat în mod eronat un argument ca fiind un motiv nou și, pe de altă parte, pentru că s-a întemeiat pe un element factual inexistent. Al doilea motiv critică motivele adoptate de Tribunal referitoare la lipsa notificării recurentei cu privire la scrisoarea de expunere a faptelor. Prin intermediul celui de al treilea motiv invocat, aceasta reproșează Tribunalului că a respins excepția de nelegalitate a Comunicării din 2002 privind cooperarea. Prin intermediul celui de al patrulea motiv, ea critică motivele din hotărârea atacată referitoare la particularitatea pieței italiene a robinetelor și la pertinența probelor reținute de Comisie cu privire la participarea sa la încălcarea săvârșită pe această piață. Al cincilea motiv critică hotărârea atacată întrucât aceasta nu a sancționat erorile săvârșite de Comisie în stabilirea amenzii aplicate recurentei. Prin intermediul celui de al șaselea motiv, recurenta reproșează Tribunalului că a considerat că Comisia redusese suficient amenda care i-a fost aplicată. Prin intermediul celui de al șaptelea motiv, recurenta susține că Tribunalul a considerat în mod eronat că cererile de măsuri de cercetare judecătorească prezentate de recurentă nu erau pertinente.

*Cu privire la primul motiv, întemeiat pe calificarea eronată a unui argument drept motiv nou și pe o eroare de apreciere factuală*

Argumentația părților

26 Prin intermediul primului aspect al primului motiv, recurenta critică Tribunalul întrucât, la punctul 30 din hotărârea atacată, a săvârșit o eroare de drept atunci când a calificat ca motiv nou argumentul său potrivit căruia Comisia concluzionase în mod eronat că recurenta a participat la o încălcare privind produsele și accesoriile pentru baie deși aceasta nu fabrica produse ceramice și, prin urmare, că l-a respins ca inadmisibil.

27 Acest argument ar constitui, printre altele, premisa celui de al patrulea motiv al acțiunii în primă instanță, referitor la criteriile de stabilire a cuantumului amenzii aplicate reclamantei. În această privință, ar fi cert că aceasta din urmă nu produce decât robinete, după cum a arătat însuși Tribunalul la punctul 4 din hotărârea atacată și așa cum a amintit recurenta în mai multe rânduri în cererea sa introductivă în primă instanță. Pe de altă parte, prin calificarea argumentului menționat ca motiv nou, fără ca Comisia să fi invocat o asemenea cauză de inadmisibilitate, Tribunalul ar fi statuat *ultra petita*.

28 Prin intermediul celui de al doilea aspect al primului motiv, recurenta reproșează Tribunalului că s-a întemeiat, la punctul 9 din hotărârea atacată, pe constatarea potrivit căreia recurenta solicitase aplicarea programului de clemență, deși aceasta nu ar fi formulat niciodată o astfel de solicitare.

29 Comisia consideră că acest motiv este inadmisibil sub ambele sale aspecte și, în orice caz, este lipsit de temei.

Aprecierea Curții

30 În ceea ce privește eroarea de calificare imputată Tribunalului, trebuie amintit că, conform articolului 48 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, în versiunea în vigoare la data hotărârii atacate (denumit în continuare „Regulamentul de procedură al Tribunalului”), pe parcursul procesului, invocarea de motive noi este interzisă, cu excepția cazului în care acestea se bazează pe elemente de fapt și de drept care au apărut în cursul procesului.

31 În plus, dintr-o jurisprudență constantă reiese că, în conformitate cu articolul 44 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, obiectul litigiului și expunerea sumară a motivelor invocate constituie două indicații esențiale care trebuie să figureze în cererea de sesizare (Hotărârea din 3 aprilie 2014, Franța/Comisia, C-559/12 P, EU:C:2014:217, punctul 38). Concluziile unei astfel de cereri trebuie să fie formulate în mod neechivoc, astfel încât această instanță să nu se pronunțe *ultra petita* sau să nu omită să se pronunțe asupra unui motiv (a se vedea prin analogie Hotărârea din 12 februarie 2009, Comisia/Polonia, C-475/07, nepublicată, EU:C:2009:86, punctul 43).

32 Or, trebuie să se constate că, în cererea sa introductivă în primă instanță, Mamoli Robinetteria nu a invocat argumentul potrivit căruia Comisia a concluzionat în mod eronat, la articolul 1 alineatul (5) punctul 15 din decizia în litigiu, că aceasta participase la o încălcare privind produsele și accesoriile pentru baie deși nu fabrica produse ceramice.

33 În plus, recurenta nu invocă existența unor elemente de drept sau de fapt care ar fi apărut în cursul procedurii și care ar fi fost de natură să justifice prezentarea tardivă a unui asemenea argument. În sfârșit, argumentul menționat nu poate fi considerat drept o dezvoltare a unui motiv enunțat anterior în cererea introductivă.

34 Prin urmare, în mod întemeiat, la punctul 30 din hotărârea atacată, Tribunalul a calificat drept motiv nou acest argument al recurentei, prezentat pe parcursul procesului, ulterior cererii de sesizare, și, din această cauză, l-a respins.

35 Pe de altă parte, din moment ce, potrivit obiectivelor enunțate la punctul 31 din prezenta hotărâre, condițiile de admisibilitate referitoare la obiectul litigiului și la expunerea sumară a motivelor invocate în fața Tribunalului, precum și interdicția corelativă de a invoca motive noi pe parcursul procesului, prevăzută la articolului 48 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, sunt de ordine publică, Tribunalul nu poate fi criticat că a examinat din oficiu cauza de inadmisibilitate întemeiată pe încălcarea acestor dispoziții.

36 În consecință, este necesar să se respingă primul aspect al primului motiv ca fiind nefondat.

37 În ceea ce privește al doilea aspect al primului motiv, trebuie arătat că Tribunalul nu a dedus nicio consecință de fapt sau de drept din constatarea pur factuală, care figurează la punctul 9 din hotărârea atacată, în partea consacrată expunerii istoricului litigiului, calificată de recurentă drept eronată, potrivit căreia aceasta depusese o cerere de clemență.

38 Prin urmare, această critică trebuie respinsă ca inoperantă (a se vedea prin analogie Hotărârea din 2 octombrie 2003, Thyssen Stahl/Comisia, C-194/99 P, EU:C:2003:527, punctele 46 și 47).

39 În consecință, primul motiv trebuie să fie respins ca fiind în parte inoperant și în parte nefondat.

*Cu privire la al doilea motiv, referitor la lipsa notificării recurentei cu privire la o scrisoare de expunere a faptelor*

Argumentația părților

40 Prin intermediul celui de al doilea motiv, recurenta reproșează Tribunalului că a respins, în parte ca nefondat și în parte ca inoperant, motivul întemeiat pe faptul că, spre deosebire de celelalte întreprinderi care au luat parte la încălcare, nu i-a fost notificată de către Comisie o scrisoare de expunere a faptelor. Astfel, o asemenea omisiune ar constitui o încălcare a dreptului la apărare. În această privință, contrar motivelor adoptate de Tribunal la punctul 38 din hotărârea atacată, prin care se resping ca inoperante argumentele întemeiate pe această omisiune, ar fi incontestabil că cunoașterea împrejurărilor de fapt ar fi în mod necesar utilă pentru elaborarea unei strategii de apărare.

41 Potrivit Comisiei, acest motiv este vădit inadmisibil și, în orice caz, nefondat.

Aprecierea Curții

42 Trebuie amintit că, din articolul 256 alineatul (1) TFUE, din articolul 58 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene și din articolul 168 alineatul (1) litera (d) din Regulamentul de procedură al Curții rezultă că un recurs trebuie să indice cu precizie elementele criticate din hotărârea a cărei anulare se solicită, precum și argumentele juridice care susțin în mod concret această cerere, sub sancțiunea inadmisibilității recursului sau a motivului în cauză (Hotărârea din 21 ianuarie 2016, Galp Energía España și alții/Comisia, C-603/13 P, EU:C:2016:38, punctul 43 și jurisprudența citată).

43 De asemenea, trebuie subliniat că un recurs este inadmisibil în măsura în care se limitează să repete motivele și argumentele care au fost deja prezentate în fața Tribunalului, inclusiv pe cele care erau întemeiate pe fapte respinse în mod expres de această instanță, fără măcar să cuprindă o argumentație care să vizeze în mod specific identificarea erorii de drept de care ar fi afectată hotărârea Tribunalului. Astfel, un asemenea recurs constituie în realitate o cerere prin care se urmărește o simplă reexaminare

a cererii introductive depuse la Tribunal, ceea ce nu este de competența Curții în cadrul unui recurs (Hotărârea din 7 ianuarie 2004, Aalborg Portland și alții/Comisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P și C-219/00 P, EU:C:2004:6, punctul 51 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 30 mai 2013, Quinn Barlo și alții/Comisia, C-70/12 P, nepublicată, EU:C:2013:351, punctul 26).

44 Or, trebuie să se constate că recurenta se limitează, pe de o parte, să reproducă în mod identic motivul invocat în primă instanță în fața Tribunalului și întemeiat pe lipsa notificării unei scrisori de expunere a faptelor și, pe de altă parte, să enunțe considerații generale, fără a stabili că acestea se raportează în mod specific la prezenta cauză, și neidentificând cu precizie o eroare de drept pe care Tribunalul ar fi săvârșit-o în hotărârea atacată.

45 Prin urmare, al doilea motiv trebuie respins ca fiind inadmisibil.

*Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe nelegalitatea Comunicării din 2002 privind cooperarea*

Argumentația părților

46 Prin intermediul celui de al treilea motiv, recurenta critică, mai întâi, Tribunalul pentru respingerea excepției de nelegalitate a Comunicării din 2002 privind cooperarea, în condițiile în care un program de clemență precum cel prevăzut de această comunicare ar fi trebuit să fie în mod necesar instituit și reglementat printr-un act al legiuitorului Uniunii Europene, competent în materia concurenței, care să fie de aplicare imediată și să producă un efect direct.

47 În continuare, ea arată că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a considerat, la punctele 55 și 56 din hotărârea atacată, că competența Comisiei de a adopta și de a reglementa un program de clemență reieșea din articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 al Consiliului din 6 februarie 1962, Primul regulament de punere în aplicare a articolelor [101] și [102 TFUE] (JO 1962, 13, p. 204, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 3), devenit articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003. Nicio dispoziție direct aplicabilă, adoptată de legiuitorul Uniunii competent în materia concurenței, nu ar conferi Comisiei puterea de a nu sancționa o întreprindere care a săvârșit o încălcare în materia concurenței pentru simplul motiv că această întreprindere a declarat că ar fi săvârșit această încălcare. Dimpotrivă, din articolele 101 și 103 TFUE ar reieși că o asemenea încălcare a dreptului Uniunii în materia concurenței trebuie să conducă la aplicarea unei sancțiuni.

48 În sfârșit, recurenta critică Tribunalul pentru că, la punctul 57 din hotărârea atacată, a considerat că adoptarea de către Comisie a unor comunicări privind cooperarea nu încălca principiul separației puterilor și pentru că a respins argumentul potrivit căruia, în statele membre ale Uniunii, programele de clemență erau adoptate în temeiul unor acte de natură legislativă.

49 Potrivit Comisiei, acest motiv este inadmisibil și, în orice caz, nefondat.

Aprecierea Curții

50 Mai întâi, în ceea ce privește critica întemeiată pe necompetența Comisiei de a adopta un program de clemență, trebuie subliniat că recurenta nu a identificat cu precizie vreo eroare de drept săvârșită în hotărârea atacată. Prin urmare, conform jurisprudenței amintite la punctul 42 din prezenta hotărâre, această critică trebuie respinsă ca inadmisibilă.

51 În continuare, în ceea ce privește critica formulată împotriva punctelor 55 și 56 din hotărârea atacată, potrivit căreia Tribunalul ar fi considerat în mod eronat că Comisia avea competența de a adopta Comunicarea din 2002 privind cooperarea în temeiul articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul

nr. 17, devenit articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, trebuie arătat, în primul rând, că, în mai multe rânduri, Curtea a recunoscut că Comisia putea adopta reguli de conduită indicative, precum cele cuprinse în această comunicare din 2002, prin care această instituție se autolimitează în exercitarea puterii de apreciere care i-a fost acordată în temeiul articolelor menționate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 iunie 2005, Dansk Rørindustri și alții/Comisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P și C-213/02 P, EU:C:2005:408, punctele 209, 211, 213 și 250, precum și Hotărârea din 18 iulie 2013, Schindler Holding și alții/Comisia, C-501/11 P, EU:C:2013:522, punctele 58 și 67-69).

52 În al doilea rând, din jurisprudența Curții reiese că articolul 101 TFUE nu exclude ca, în exercitarea competențelor sale în materia dreptului concurenței, Comisia să poată constata o încălcare a acestui articol fără a aplica o amendă, un astfel de tratament neputând totuși să fie acordat decât în situații strict excepționale, precum cele în care cooperarea unei întreprinderi a fost determinantă pentru descoperirea și pentru sancționarea efectivă a înțelegerii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 iunie 2013, Schenker & Co. și alții, C-681/11, EU:C:2013:404, punctele 48 și 49).

53 În al treilea rând, reiese de asemenea dintr-o jurisprudență constantă că programele de clemență constituie instrumente utile în cadrul luptei eficace menite să depisteze și să pună capăt încălcărilor normelor de concurență și contribuie astfel la obiectivul de a se asigura aplicarea efectivă a articolelor 101 și 102 TFUE (a se vedea printre altele Hotărârea din 14 iunie 2011, Pfleiderer, C-360/09, EU:C:2011:389, punctul 25, precum și Hotărârea din 6 iunie 2013, Donau Chemie și alții, C-536/11, EU:C:2013:366, punctul 42).

54 În consecință, Tribunalul nu a săvârșit nicio eroare de drept atunci când a considerat, la punctele 55 și 56 din hotărârea atacată, că, în conformitate cu articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17, Comisia putea adopta Comunicarea din 2002 privind cooperarea.

55 În sfârșit, întrucât critica formulată împotriva punctului 57 din hotărârea atacată, întemeiată pe faptul că adoptarea de către Comisie a Comunicării din 2002 privind cooperarea încalcă principiul separației puterilor, se bazează în esență pe premisa potrivit căreia Comisia nu avea un temei juridic adecvat pentru această adoptare, ea trebuie să fie respinsă pentru motivele care figurează la punctele 51-54 din prezenta hotărâre.

56 Prin urmare, al treilea motiv trebuie respins ca fiind în parte inadmisibil și în parte nefondat.

*Cu privire la al patrulea motiv, întemeiat pe erori rezultate din imputarea participării recurentei la o înțelegere cu încălcarea articolului 101 TFUE și a articolului 2 din Regulamentul nr. 1/2003*

Argumentația părților

57 Prin intermediul celui de al patrulea motiv, recurenta critică Tribunalul pentru că i-a respins în mod eronat argumentele referitoare la particularitățile pieței italiene a robinetelor și la relevanța probelor reținute de Comisie și, prin urmare, pentru că nu a sancționat erorile săvârșite de Comisie atunci când i-a imputat participarea la înțelegerea în discuție cu încălcarea articolului 101 TFUE și a articolului 2 din Regulamentul nr. 1/2003.

58 În primul rând, în ceea ce privește particularitățile pieței italiene a robinetelor, la punctele 61-133 din hotărârea atacată, Tribunalul ar fi considerat printre altele că structura acestei piețe nu avea nicio relevanță pentru soluționarea litigiului și că participarea recurentei la încălcare se deducea din simpla prezență a acesteia la reuniunile Euroitalia, în timp ce din această structură, caracterizată printr-un număr semnificativ de producători și de distribuitori cu ridicata, se deducea că era imposibilă

constituirea unei înțelegeri în Italia. În plus, la punctele 65-72 din hotărârea atacată, Tribunalul ar fi examinat superficial acest argument, mulțumindu-se cu diverse observații de principiu, astfel încât motivarea hotărârii atacate ar fi lacunară.

59 În al doilea rând, în ceea ce privește relevanța probelor reținute de Comisie cu privire la participarea recurentei la încălcarea săvârșită pe piața italiană a robinetelor, Tribunalul fie ar fi omis să examineze argumentele prezentate de recurentă privind, printre altele, rolul special al American Standard Inc. pe piața italiană, precum și participarea recurentei la diverse reuniuni, fie le-ar fi respins în mod eronat ca nefondate sau, cum este cazul celor de la punctul 132 din hotărârea atacată, ca inoperante. În special, Tribunalul ar fi săvârșit o eroare atunci când a considerat că reprezentantul recurentei, domnul Costagli, a fost prezent la reuniunea din 1 februarie 2001, deși s-ar fi demonstrat că acesta nu asistase la reuniunea respectivă. În plus, la punctul 106 din hotărârea atacată, Tribunalul ar fi înlăturat în mod eronat argumentul referitor la fiabilitatea elementelor obținute cu ocazia reuniunilor Euroitalia, reținând că din notele dactilografiate ale Grohe Beteiligungs GmbH reieșea că RAF Rubinetteria SpA prevăzuse o creștere a prețurilor de 3 %.

60 Comisia susține că, întrucât urmărește în realitate obținerea unei noi examinări a faptelor, al patrulea motiv este inadmisibil sau cel puțin nefondat.

Aprecierea Curții

61 Este necesar să se constate că, prin intermediul celor două aspecte ale celui de al patrulea motiv, recurenta reia în esență al treilea motiv al acțiunii sale în primă instanță, în ceea ce privește particularitatea pieței italiene a robinetelor, precum și relevanța probelor privind participarea sa la încălcarea săvârșită pe această piață reținute de Comisie.

62 Astfel, prin intermediul celui de al patrulea motiv, recurenta urmărește să obțină o reexaminare a cererii introductive depuse la Tribunal, ceea ce nu este de competența Curții, după cum s-a amintit la punctul 43 din prezenta hotărâre.

63 În special, al doilea aspect al acestui motiv, întrucât critică aprecierea de către Tribunal a participării recurentei la încălcarea săvârșită pe piața italiană a robinetelor, urmărește să obțină o nouă apreciere a faptelor și a elementelor de probă, care, cu excepția cazului unei denaturări, care nu a fost invocată în speță, iese de asemenea din sfera de competență a Curții, potrivit unei jurisprudențe constante (a se vedea în special Hotărârea din 20 ianuarie 2016, Toshiba Corporation/Comisia, C-373/14 P, EU:C:2016:26, punctul 40, precum și Hotărârea din 16 iunie 2016, Evonik Degussa și AlzChem/Comisia, C-155/14 P, EU:C:2016:446, punctul 23 și jurisprudența citată).

64 În consecință, al patrulea motiv, în măsura în care critică punctele 61-133 din hotărârea atacată pentru motivul că în cuprinsul acestora sunt respinse argumentele recurentei referitoare la particularitatea pieței italiene a robinetelor și la relevanța probelor reținute de Comisie cu privire la participarea recurentei la încălcarea săvârșită pe această piață, trebuie să fie respins ca inadmisibil.

65 În schimb, în ceea ce privește critica întemeiată pe caracterul lacunar și insuficient al examinării Tribunalului și, prin urmare, pe o lipsă de motivare, este necesar să se amintească faptul că problema dacă motivarea unei hotărâri a Tribunalului este suficientă reprezintă o problemă de drept care poate fi invocată, ca atare, în cadrul unui recurs (a se vedea printre altele Hotărârea din 14 octombrie 2010, Deutsche Telekom/Comisia, C-280/08 P, EU:C:2010:603, punctul 123).

66 În această privință, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe consacrate, această obligație de motivare nu impune totuși Tribunalului să realizeze o expunere care să urmeze în mod exhaustiv și unul câte unul toate raționamentele formulate de părțile în litigiu. Prin urmare, motivarea poate fi implicită, cu condiția să permită persoanelor interesate să cunoască motivele pentru care Tribunalul

nu a admis argumentele lor, iar Curții să dispună de elemente suficiente pentru a-și exercita controlul (a se vedea în acest sens printre altele Hotărârea din 2 aprilie 2009, Bouygues și Bouygues Télécom/Comisia, C-431/07 P, EU:C:2009:223, punctul 42, precum și Hotărârea din 22 mai 2014, Armando Álvarez/Comisia, C-36/12 P, EU:C:2014:349, punctul 31).

67 În speță, în ceea ce privește, în primul rând, argumentul dezvoltat în primă instanță în legătură cu particularitatea pieței italiene a robinetelor, trebuie să se observe că, după ce a amintit, la punctele 64-71 din hotărârea atacată, elementele constitutive ale unei încălcări a articolului 101 alineatul (1) TFUE, precum și jurisprudența Curții aferentă acestora, Tribunalul a constatat în esență, la punctul 72 din această hotărâre, că Comisia era îndreptățită să rețină că recurenta participase la un schimb de informații cu privire la creșterile viitoare de prețuri care avea un obiect și un efect anticoncurențial și care constituia, așadar, o încălcare a acestei dispoziții.

68 În această privință, la punctul 74 din hotărârea atacată, fără să fi examinat pe fond argumentele recurentei referitoare la structura specifică a pieței italiene a robinetelor, Tribunalul a putut în mod întemeiat să respingă argumentele menționate ca inoperante, acestea nefiind de natură să infirme constatarea potrivit căreia schimbul de informații în discuție avea un obiect și un efect anticoncurențial.

69 În ceea ce privește, în al doilea rând, considerațiile Tribunalului referitoare la credibilitatea și la relevanța probelor reținute de Comisie cu privire la participarea recurentei la încălcarea săvârșită pe piața menționată, din interpretarea punctelor 76-126 din hotărârea atacată reiese că Tribunalul a recurs la o examinare extinsă și detaliată a diverselor argumente pe care recurenta le-a prezentat în acest sens, în special cu privire la participarea sa la diferitele reuniuni ale Euroitalia în discuție. Prin urmare, în conformitate cu jurisprudența amintită la punctul 66 din prezenta hotărâre, nu i se poate imputa Tribunalului că nu s-a pronunțat în mod expres asupra fiecărui element de fapt sau de probă prezentat de recurentă.

70 Rezultă că motivul întemeiat pe o încălcare a obligației de motivare trebuie să fie respins ca nefondat.

71 Din cele ce precedă rezultă că al patrulea motiv trebuie să fie respins ca fiind în parte inadmisibil și în parte nefondat.

*Cu privire la al cincilea motiv, întemeiat pe erorile săvârșite cu ocazia stabilirii amenzii*

Argumentația părților

72 Prin intermediul celui de al cincilea motiv, recurenta reproșează Tribunalului că a săvârșit erori cu ocazia examinării stabilirii de către Comisie a amenzii aplicate prin decizia în litigiu.

73 În primul rând, ea impută Tribunalului că, la punctele 137 și 158 din hotărârea atacată, în urma unei interpretări superficiale a argumentelor sale, a respins motivul întemeiat pe caracterul discriminatoriu al cuantumului amenzii aplicate, egal cu 10 % din cifra de afaceri determinată pe baza Orientărilor din 2006, conform plafonului prevăzut la articolul 23 alineatul (2) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1/2003.

74 În al doilea rând, recurenta expune din nou argumentele prin care se critică sancțiunea aplicată, pe care le prezentase deja în primă instanță, dar pe care Tribunalul nu le-ar fi examinat cu suficientă atenție.

75 În această privință, printre altele, recurenta susține, *primo*, că, prin răsturnarea sarcinii probei, aplicarea Comunicării din 2002 privind cooperarea a condus la o încălcare a articolului 2 din Regulamentul nr. 1/2003. *Secundo*, aplicarea comunicării menționate ar încălca dreptul la un proces echitabil

consacrat la articolele 6 și 7 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare „CEDO”), și la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. *Tertio*, recurenta reproșează Tribunalului că s-a limitat să evidențieze, la punctul 155 din hotărârea atacată, că o sancțiune este legală atunci când justițiabilul este în măsură să cunoască ce acțiuni și omisiuni îi angajează răspunderea, fără a răspunde la critica, invocată în primă instanță, potrivit căreia sistemul de stabilire a sancțiunilor aplicabil în materia concurenței nu este conform CEDO și în special articolului 7 din aceasta, care ar impune ca infracțiunile și pedepsele să fie clar definite. *Quarto*, recurenta reproșează Tribunalului că, la punctul 169 din hotărârea atacată, a considerat că ea nu invocase în fața sa o eroare de apreciere a faptelor săvârșită de Comisie decât cu ocazia stabilirii coeficientului „sumă suplimentară” la o rată de 15 %, iar nu cu ocazia stabilirii la aceeași rată a coeficientului „gravitatea încălcării”. *Quinto*, recurenta invocă nelegalitatea criteriilor prevăzute de Orientările din 2006, a căror luare în considerare de către Comisie pentru stabilirea cuantumului fiecăreia dintre sancțiuni determină, din cauza aplicării plafonului prevăzut la articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, ca cuantumul amenzii pronunțate să reprezinte în mod sistematic 10 % din cifra de afaceri. Or, Tribunalul ar fi omis întru totul să examineze această excepție de nelegalitate și s-ar fi limitat, la punctul 158 din hotărârea atacată, să observe că recurentei nu îi fusese impusă o sancțiune egală cu 10 % din cifra de afaceri. *Sexto*, Comisia, iar ulterior Tribunalul, ar fi stabilit coeficienții „gravitatea încălcării” și „sumă suplimentară” plecând, după cum ar reieși din cuprinsul punctelor 165 și 166 din hotărârea atacată, de la premisele eronate potrivit cărora recurenta ar fi participat la o încălcare unică pe teritoriile a șase state membre, care acoperă toate grupele de produse care fac obiectul anchetei, cu o cotă de piață de aproximativ 54,3 % în fiecare dintre aceste state și prin intermediul unor practici anticoncurențiale care ar fi fost în general puse în aplicare. *Septimo*, deși Tribunalul ar fi statuat că decizia Comisiei era viciată de o eroare de apreciere, acesta nu ar fi acționat în consecință la punctele 192-195 din hotărârea atacată. Astfel, Tribunalul ar fi încălcat principiile proporționalității și egalității de tratament.

76 Comisia contestă atât admisibilitatea, cât și temeinicia celui de al cincilea motiv. În acest context, ea subliniază totuși că, contrar celor decise de Tribunal la punctul 171 din hotărârea atacată, gravitatea unei încălcări nu este în mod necesar diferită în funcție de aspectul dacă obiectul încălcării se referă la două sau la trei tipuri de produse sau dacă aceasta privește un singur stat membru sau șase state membre. Astfel, după cum a confirmat în ședință, Comisia, considerând că Tribunalul a respins în mod justificat argumentele recurentei întemeiate pe o încălcare a principiilor egalității de tratament și proporționalității, solicită în esență Curții să procedeze la o substituire de motive în ceea ce privește această parte a raționamentului Tribunalului.

Aprecierea Curții

77 Cu titlu introductiv, trebuie amintit, după cum reiese din jurisprudența constantă amintită la punctele 42 și 43 din prezenta hotărâre, că trebuie declarat inadmisibil un motiv a cărui argumentare fie nu este suficient de precisă și suficient de fundamentată pentru a permite Curții să își exercite controlul de legalitate, fie nu face decât să repete argumente care au fost deja prezentate în fața Tribunalului, inclusiv pe cele care erau întemeiate pe fapte respinse expres de această instanță (a se vedea în acest sens printre altele Hotărârea din 30 mai 2013, Quinn Barlo și alții/Comisia, C-70/12 P, nepublicată, EU:C:2013:351, punctul 26, precum și Hotărârea din 21 ianuarie 2016, Galp Energía España și alții/Comisia, C-603/13 P, EU:C:2016:38, punctul 44).

78 Prin urmare, argumentele invocate în cadrul celui de al cincilea motiv – care nu identifică cu suficientă precizie o eroare de drept pe care ar fi săvârșit-o Tribunalul și care constau în afirmații generale și nesusținute sau care nu reprezintă decât reluarea, după cum a arătat chiar recurenta însăși, a argumentelor pe care aceasta le-a prezentat deja în primă instanță – trebuie să fie respinse ca inadmisibile.

79 În consecință, nu pot fi supuse unei examinări de către Curte decât argumentele întemeiate, în primul rând, pe erorile săvârșite de Tribunal, la punctele 137 și 158 din hotărârea atacată, referitoare la caracterul discriminatoriu și disproporționat al aplicării unei sancțiuni de 10 % din cifra de afaceri în temeiul articolului 23 alineatul (2) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1/2003, în al doilea rând, pe o motivare insuficientă, în special la punctul 155 din hotărârea atacată, privind legalitatea sistemului de stabilire a sancțiunilor, în al treilea rând, pe erorile de drept săvârșite în aprecierea, la punctele 165 și 166 din hotărârea atacată, a coeficienților „gravitatea încălcării” și „sumă suplimentară” și, în al patrulea rând, pe faptul că, la punctele 192-195 din hotărârea atacată, Tribunalul nu a acționat în conformitate cu erorile de apreciere ale Comisiei pe care le-a constatat și ar fi încălcat principiile proporționalității și egalității de tratament.

80 În ceea ce privește, mai întâi, critica potrivit căreia Tribunalul ar fi încălcat principiile proporționalității și egalității de tratament prin aplicarea unei sancțiuni de 10 % din cifra de afaceri, astfel cum aceasta este prevăzută la articolul 23 alineatul (2) al doilea paragraf din regulamentul menționat, trebuie arătat că, contrar celor sugerate de recurentă, Tribunalul nu s-a limitat să constate că amenda care i-a fost aplicată avea un cuantum net inferior acestui plafon.

81 Astfel, la punctul 158 din hotărârea atacată, Tribunalul a mai reținut în esență că, în orice caz, faptul că comportamentul altor întreprinderi a fost chiar mai reprobabil decât cel al recurentei nu se opunea stabilirii în sarcina acesteia a unei amenzi într-un cuantum reprezentând 10 % din cifra sa de afaceri, având în vedere durata și gravitatea propriei participări la încălcare, și că trebuia, pentru același motiv, să se respingă argumentul potrivit căruia Orientările din 2006 ar fi nelegale întrucât ar conduce la aplicarea unei asemenea amenzi tuturor întreprinderilor, indiferent de gravitatea încălcării săvârșite.

82 Procedând astfel, Tribunalul nu a săvârșit nicio eroare de drept.

83 În acest sens, trebuie amintit că dintr-o jurisprudență constantă a Curții reiese că limita de 10 % din cifra de afaceri prevăzută la articolul 23 alineatul (2) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1/2003 vizează evitarea aplicării unor amenzi pe care se poate prevedea că întreprinderile, având în vedere dimensiunea lor, determinată de cifra lor de afaceri globală, chiar și în mod aproximativ și imperfect, nu vor fi în măsură să le plătească (Hotărârea din 28 iunie 2005, Dansk Rørindustri și alții/Comisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P și C-213/02 P, EU:C:2005:408, punctul 280, precum și Hotărârea din 12 iulie 2012, Cetarsa/Comisia, C-181/11 P, nepublicată, EU:C:2012:455, punctul 82).

84 Așadar, este vorba despre o limită, uniform aplicabilă tuturor întreprinderilor și stabilită în funcție de dimensiunea fiecăreia dintre acestea, care urmărește evitarea amenzilor în cuantum excesiv și disproporționat. Această limită superioară are astfel un obiectiv distinct și autonom în raport cu cel al criteriilor gravității și duratei încălcării (Hotărârea din 28 iunie 2005, Dansk Rørindustri și alții/Comisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P și C-213/02 P, EU:C:2005:408, punctele 281 și 282, precum și Hotărârea din 12 iulie 2012, Cetarsa/Comisia, C-181/11 P, nepublicată, EU:C:2012:455, punctul 83).

85 Rezultă că stabilirea, pentru fiecare dintre întreprinderile sancționate care au participat la aceeași încălcare, a unor amenzi de 10 % din cifrele lor de afaceri nu poate constitui o încălcare a principiilor proporționalității și egalității de tratament, întrucât ea nu rezultă decât din aplicarea plafonului prevăzut la articolul 23 alineatul (2) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1/2003.

86 De asemenea, ținând seama de obiectivul urmărit prin acest plafon, împrejurarea că aplicarea efectivă de către Comisie a Orientărilor din 2006 conduce în mod frecvent sau regulat, după cum susține recurenta, la un cuantum al amenzii aplicate egal cu 10 % din cifra de afaceri nu poate repune în discuție legalitatea aplicării plafonului menționat.

87 Rezultă din cele ce precedă că primul argument al recurentei trebuie să fie înlăturat.

88 În ceea ce privește, în continuare, critica întemeiată pe motivarea insuficientă a hotărârii atacate, în special a punctului 155 din aceasta, cu privire la legalitatea sistemului de stabilire a sancțiunilor, este suficient să se constate că, la punctele 152-155 din această hotărâre, în conformitate cu jurisprudența referitoare la obligația de motivare amintită la punctele 65 și 66 din prezenta hotărâre, Tribunalul a examinat corespunzător cerințelor legale motivul recurentei întemeiat pe încălcarea principiului legalității pedepsei.

89 Pe de altă parte, în măsura în care recurenta contestă premisele motivelor reținute de Comisie, iar ulterior de Tribunal la punctele 165 și 166 din hotărârea atacată, pentru stabilirea coeficienților „gravitatea încălcării” și „sumă suplimentară” la o rată de 15 %, ea urmărește în realitate să repună în discuție aprecieri de natură factuală, ceea ce, conform jurisprudenței constante amintite la punctul 63 din prezenta hotărâre, nu este de competența Curții atunci când se pronunță în cadrul unui recurs.

90 În sfârșit, în ceea ce privește critica potrivit căreia, la punctele 192-195 din hotărârea atacată, Tribunalul nu a acționat în conformitate cu eroarea de apreciere a faptelor constatată la punctul 172 din hotărârea atacată, care se referă la statele membre și la subgrupele de produse acoperite de încălcare, reducând cuantumul amenzii, trebuie amintit de la bun început că Tribunalul este singurul competent pentru a controla modul în care Comisia a apreciat, în fiecare caz în parte, gravitatea comportamentelor ilicite. În cadrul unui recurs, controlul Curții are ca obiect, pe de o parte, să examineze în ce măsură Tribunalul a luat în considerare în mod corect din punct de vedere juridic toți factorii esențiali pentru aprecierea gravității unui anumit comportament determinat în lumina articolului 101 TFUE și a articolului 23 din Regulamentul nr. 1/2003 și, pe de altă parte, să verifice dacă Tribunalul a răspuns corespunzător cerințelor legale la toate argumentele invocate în susținerea cererii de eliminare a amenzii sau de reducere a cuantumului acesteia (a se vedea printre altele Hotărârea din 17 decembrie 1998, Baustahlgewebe/Comisia, C-185/95 P, EU:C:1998:608, punctul 128, Hotărârea din 28 iunie 2005, Dansk Rørindustri și alții/Comisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P și C-213/02 P, EU:C:2005:408, punctul 244, precum și Hotărârea din 5 decembrie 2013, Solvay Solexis/Comisia, C-449/11 P, nepublicată, EU:C:2013:802, punctul 74).

91 În schimb, trebuie amintit că, atunci când se pronunță cu privire la chestiuni de drept în cadrul unui recurs, Curtea nu are sarcina de a substitui, pentru motive de echitate, aprecierea Tribunalului cu propria apreciere atunci când acesta se pronunță, în exercitarea competenței sale de fond, asupra cuantumului amenzilor aplicate unor întreprinderi ca urmare a încălcării de către acestea a dreptului Uniunii (Hotărârea din 28 iunie 2005, Dansk Rørindustri și alții/Comisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P și C-213/02 P, EU:C:2005:408, punctul 245, precum și Hotărârea din 11 iulie 2013, Gosselin Group/Comisia, C-429/11 P, nepublicată, EU:C:2013:463, punctul 87).

92 Pe de altă parte, trebuie amintit de asemenea că, pentru stabilirea cuantumurilor amenzilor, trebuie să se țină seama de durata încălcării și de toate elementele de natură să intre în aprecierea gravității acesteia (Hotărârea din 28 iunie 2005, Dansk Rørindustri și alții/Comisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P și C-213/02 P, EU:C:2005:408, punctul 240, precum și Hotărârea din 11 iulie 2013, Team Relocations și alții/Comisia, C-444/11 P, nepublicată, EU:C:2013:464, punctul 98).

93 Printre elementele de natură să intre în aprecierea gravității încălcărilor figurează comportamentul fiecăreia dintre întreprinderi, rolul avut de fiecare dintre acestea în instituirea înțelegerii, beneficiul pe care l-au putut obține din acesta, dimensiunea întreprinderilor și valoarea mărfurilor în discuție, precum și riscul pe care încălcările de acest tip îl reprezintă pentru obiectivele Uniunii Europene (Hotărârea din 28 iunie 2005, Dansk Rørindustri și alții/Comisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P și C-213/02 P, EU:C:2005:408, punctul 242, precum și Hotărârea din 11 iulie 2013, Team Relocations și alții/Comisia, C-444/11 P, nepublicată, EU:C:2013:464, punctul 100).

94 În speță, este necesar să se arate că al șaselea aspect al celui de al patrulea motiv invocat de recurentă în primă instanță, examinat la punctele 159-177 din hotărârea atacată, nu se referea, astfel cum reiese în esență din cuprinsul punctelor 159, 160 și 169 din această hotărâre, decât la o eroare de apreciere a Comisiei săvârșită cu ocazia stabilirii coeficientului „sumă suplimentară”, prevăzut la punctul 25 din Orientările din 2006, la o rată de 15 %, iar nu la stabilirea coeficientului „gravitatea încălcării”.

95 După ce a arătat că, potrivit propriilor constatări ale Comisiei din considerentul (879) al deciziei în litigiu, participarea recurentei la încălcare se limita la teritoriul italian și la subgrupele de produse „robinete” și „produse ceramice”, Tribunalul a constatat, la punctul 172 din hotărârea atacată, că Comisia a săvârșit o eroare de apreciere prin faptul că a reținut în mod eronat că toate întreprinderile destinatare ale deciziei în litigiu, printre care și recurenta, au participat la o încălcare unică ce acoperea teritoriul a șase state membre și cele trei subgrupe de produse.

96 Tribunalul a considerat însă, după cum reiese din cuprinsul punctelor 171 și 193-196 din hotărârea atacată, că un coeficient „sumă suplimentară” de 15 % nu era disproporționat în raport cu această încălcare.

97 Apreciind, în cadrul competenței sale de fond, la punctele 189-199 din hotărârea atacată, consecințele care trebuie deduse în ceea ce privește stabilirea coeficientului „sumă suplimentară” din al șaselea aspect al celui de al patrulea motiv invocat în primă instanță, Tribunalul a putut în mod întemeiat să considere – după ce a reținut, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 192 din hotărârea atacată, că era adecvat să se inspire din Orientările din 2006 – că un coeficient „sumă suplimentară” de 15 % era adecvat pentru a sancționa participarea recurentei la punerea în aplicare a înțelegerii numai pe teritoriul italian.

98 În această privință, trebuie arătat, pe de o parte, că înțelegerea în discuție, care avea ca obiect coordonarea prețurilor, face parte din categoria încălcărilor prevăzute la punctele 23 și 25 din Orientările din 2006 și se numără, în acest sens, printre încălcările cele mai grave. Pe de altă parte, după cum a precizat Tribunalul la punctul 171 din hotărârea atacată, o asemenea rată corespunde ratei celei mai scăzute din intervalul cuprins între 15 % și 25 % din valoarea vânzărilor, prevăzută pentru astfel de încălcări la punctul 25 menționat (a se vedea Hotărârea din 11 iulie 2013, Ziegler/Comisia, C-439/11 P, EU:C:2013:513, punctul 124).

99 În consecință, în pofida faptului că participarea recurentei la încălcarea în discuție nu acoperea decât teritoriul italian, Tribunalul a putut considera, ținând seama doar de natura acestei încălcări și fără a încălca principiul proporționalității, că stabilirea coeficientului „sumă suplimentară” la o rată de 15 % era adecvată.

100 Cu toate acestea, după cum susține în esență Comisia, sunt afectate de o eroare de drept motivele care figurează la punctele 174, 176, 194 și 195 din hotărârea atacată, potrivit cărora o încălcare care acoperă teritoriul a șase state membre și trei subgrupe de produse trebuie să fie considerată ca fiind mai gravă decât o încălcare precum cea în discuție, săvârșită doar pe teritoriul unui stat membru și care acoperă numai două dintre cele trei subgrupe de produse, întreprinderilor care au participat la o încălcare care acoperă teritoriul a șase state membre și cele trei subgrupe de produse trebuind în mod necesar să le fie impusă, în consecință, pentru acest simplu motiv, o amendă calculată pe baza unui coeficient „sumă suplimentară” superior celui de 15 %.

101 Astfel, în ceea ce privește determinarea coeficientului „sumă suplimentară”, reiese din cuprinsul punctului 25 din Orientările din 2006 că trebuie să se țină seama de un anumit număr de factori, în special de cei identificați la punctul 22 din aceste orientări. Deși, pentru aprecierea gravității unei încălcări și, prin urmare, pentru stabilirea cuantumului amenzii care trebuie aplicată, se poate ține seama, printre altele, de sfera geografică a încălcării și de numărul de subgrupe de produse acoperite de aceasta, împrejurarea că o încălcare acoperă o zonă geografică mai mare și un număr mai mare de produse decât alta nu poate, ca atare, să implice în mod necesar că această primă încălcare,

considerată în ansamblul său, trebuie să fie calificată ca fiind mai gravă decât a doua și ca justificând astfel stabilirea unui coeficient „sumă suplimentară” care să fie superior celui reținut pentru calculul amenzii care sancționează a doua încălcare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 iulie 2014, Telefónica și Telefónica de España/Comisia, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, punctul 178).

102 În aceste condiții, întrucât recurenta reproșează în esență Comisiei, iar ulterior Tribunalului că au încălcat principiul egalității de tratament, în primul rând, prin faptul că nu a individualizat amenda aplicată ținând seama de gravitatea relativă a participării sale la încălcare în raport cu cea a celorlalte întreprinderi în cauză și, în al doilea rând, prin faptul că a reținut în privința sa, la punctele 192-195 din hotărârea atacată, același coeficient „sumă suplimentară” de 15 % ca în cazul întreprinderilor care au participat la încălcarea unică ce acoperă trei subgrupe de produse în șase state membre, este necesar să se amintească faptul că principiul egalității de tratament constituie un principiu general de drept al Uniunii, consacrat la articolele 20 și 21 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. Reiese dintr-o jurisprudență constantă că acest principiu impune ca situații comparabile să nu fie tratate în mod diferit și ca situații diferite să nu fie tratate în același mod, cu excepția cazului în care un astfel de tratament este justificat în mod obiectiv (a se vedea printre altele Hotărârea din 12 noiembrie 2014, Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, punctul 51).

103 Respectarea principiului menționat se impune în special Tribunalului în exercitarea competenței sale de fond. Astfel, exercitarea unei asemenea competențe nu poate da naștere, cu ocazia stabilirii cuantumului amenzilor aplicate, unei discriminări între întreprinderile care au participat la un acord sau la o practică concertată contrară articolului 101 alineatul (1) TFUE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 decembrie 2014, Comisia/Parker Hannifin Manufacturing și Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, punctul 77).

104 Or, astfel cum decurge din jurisprudența Curții, luarea în considerare, pentru aprecierea gravității unei încălcări, a unor diferențe între întreprinderile care au participat la aceeași înțelegere, în special în raport cu sfera geografică a participărilor lor respective, nu trebuie să intervină în mod necesar la stabilirea coeficienților „gravitatea încălcării” și „sumă suplimentară”, ci poate interveni într-un alt stadiu al calculului amenzii, cum ar fi la ajustarea cuantumului de bază în funcție de circumstanțe atenuante și agravante, în temeiul punctelor 28 și 29 din Orientările din 2006 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 iulie 2013, Team Relocations și alții/Comisia, C-444/11 P, nepublicată, EU:C:2013:464, punctele 104 și 105, precum și Hotărârea din 11 iulie 2013, Gosselin Group/Comisia, C-429/11 P, nepublicată, EU:C:2013:463, punctele 96-100).

105 Astfel cum a arătat Comisia, asemenea diferențe pot să transpară și prin intermediul valorii vânzărilor reținute pentru calcularea cuantumului de bază al amenzii, întrucât această valoare reflectă, pentru fiecare întreprindere participantă, importanța participării sale la încălcarea în cauză, conform punctului 13 din Orientările din 2006, care permite să se ia ca punct de plecare pentru calcularea amenzilor un cuantum care reflectă importanța economică a încălcării și ponderea întreprinderii în cadrul acesteia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 iulie 2013, Team Relocations și alții/Comisia, C-444/11 P, nepublicată, EU:C:2013:464, punctul 76).

106 În consecință, întrucât este cert că cuantumul de bază al amenzii aplicate recurentei a fost stabilit, după cum reiese din considerentul (1219) din decizia în litigiu, în funcție de valoarea vânzărilor realizate de recurentă pe teritoriul italian, Tribunalul a putut stabili, la punctul 196 din hotărârea atacată, fără a încălca principiul egalității de tratament, în scopul calculării amenzii care trebuia să fie aplicată recurentei, un coeficient „sumă suplimentară” la o rată de 15 %, egal cu cel reținut pentru întreprinderile care au participat la încălcarea unică ce acoperă trei subgrupe de produse și șase state membre.

107 Având în vedere considerațiile care precedă, din care reiese că motivarea adoptată de Tribunal la punctele 174, 176 și 192-195 din hotărârea atacată este afectată de erori de drept, trebuie amintit că, dacă motivele unei decizii a Tribunalului conțin o încălcare a dreptului Uniunii, însă dispozitivul acesteia apare ca fiind întemeiat pentru alte motive de drept, o asemenea încălcare nu este de natură să determine anularea acestei decizii și este necesar să se procedeze la o substituire de motive (a se vedea în acest sens Hotărârea din 9 iunie 1992, Lestelle/Comisia, C-30/91 P, EU:C:1992:252, punctul 28, precum și Hotărârea din 9 septembrie 2008, FIAMM și alții/Consiliul și Comisia, C-120/06 P și C-121/06 P, EU:C:2008:476, punctul 187 și jurisprudența citată).

108 Prin urmare, printr-o substituire de motive, trebuie să se respingă critica întemeiată pe faptul că Tribunalul nu ar fi acționat în conformitate cu constatările făcute la punctul 172 din hotărârea atacată și ar fi încălcat principiile proporționalității și egalității de tratament.

109 Din considerațiile care precedă rezultă că al cincilea motiv trebuie să fie respins ca fiind în parte inadmisibil și în parte nefondat.

*Cu privire la al șaselea motiv, întemeiat pe erori săvârșite în aprecierea lipsei capacității de plată a recurentei*

Argumentația părților

110 Prin intermediul celui de al șaselea motiv, recurenta reproșează Tribunalului în esență că a considerat în mod eronat că, în scopul punerii în aplicare a punctului 35 din Orientările din 2006, Comisia a redus suficient amenda aplicată recurentei. Ea critică Tribunalul pentru că a respins, la punctele 182 și 198 din hotărârea atacată, motivul întemeiat pe caracterul excesiv al amenzii aplicate pentru motivul că ea nu furnizase probe cu privire la caracterul excesiv al amenzii aplicate, deși recurenta prezentase suficiente probe prin care se putea demonstra gravitatea situației în care se afla. În plus, Tribunalul nu ar fi apreciat în mod corect aceste probe și situația reală a recurentei.

111 Potrivit recurentei, o apreciere diligentă a situației sale ar conduce în mod necesar la constatarea insuficienței reducerii care i-a fost acordată. În această privință, ea se referă printre altele la scăderea drastică a cifrei sale de afaceri în perioada cuprinsă între anul 2011 și anul 2013, la reducerea personalului său în cursul anului 2013 și la bilanțul său previzional pentru anul 2013.

112 La rândul său, Comisia invocă inadmisibilitatea celui de al șaselea motiv, care, în plus, ar fi nefondat.

Aprecierea Curții

113 Este necesar să se constate că, întrucât prin intermediul celui de al șaselea motiv recurenta contestă aprecierea făcută de Tribunal cu privire la elementele de probă referitoare la capacitatea sa de plată și denunță insuficiența reducerii care i-a fost acordată în temeiul punctului 35 din Orientările din 2006, ea încearcă să obțină din partea Curții o nouă apreciere a faptelor și a elementelor de probă, care, în lipsa unei denaturări a elementelor de probă, după cum s-a amintit la punctul 63 din prezenta hotărâre, nu este de competența Curții atunci când se pronunță în cadrul unui recurs.

114 În consecință, trebuie să se respingă al șaselea motiv ca fiind inadmisibil.

*Cu privire la al șaptelea motiv, referitor la tratamentul cererilor de măsuri de cercetare judecătorească*

Argumentația părților

115 Prin intermediul celui de al șaptelea motiv, recurenta critică Tribunalul pentru că a respins cererile de măsuri de cercetare judecătorească prezentate în primă instanță pentru motivul că acestea nu erau relevante și, mai precis, la punctul 201 din hotărârea atacată, pentru motivul că aceste măsuri nu erau de natură să modifice constatarea potrivit căreia schimburile de informații comerciale sensibile, în special de informații referitoare la previziunile de creșteri de prețuri, între concurenți care au avut loc în Italia, în cadrul Euroitalia, constituiau o încălcare a articolului 101 TFUE. Astfel, cererile de măsuri de cercetare judecătorească menționate ar fi permis să se clarifice situația reală a pieței italiene și să se demonstreze că informațiile în discuție nu constituiau date secrete.

116 Comisia consideră că acest motiv este inadmisibil și, în orice caz, nefondat.

Aprecierea Curții

117 În ceea ce privește aprecierea de către instanța de prim grad a cererilor de măsuri de organizare a procedurii sau de cercetare judecătorească formulate de o parte într-un litigiu, trebuie amintit că numai Tribunalul este competent să se pronunțe asupra eventualei necesități de a completa informațiile de care dispune în legătură cu cauzele cu care este sesizat (a se vedea Hotărârea din 28 iunie 2005, Dansk Rørindustri și alții/Comisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P și C-213/02 P, EU:C:2005:408, punctul 67, precum și Hotărârea din 22 noiembrie 2007, Sniace/Comisia, C-260/05 P, EU:T:2007:700, punctul 77). Caracterul probant al înscrisurilor administrate în procedură sau lipsa acestuia ține de aprecierea sa suverană asupra faptelor, care nu poate face obiectul controlului Curții în cadrul recursului, cu excepția cazului denaturării elementelor de probă prezentate Tribunalului sau a celui în care inexactitatea materială a constatărilor Tribunalului reiese din înscrisurile depuse la dosar (a se vedea printre altele Hotărârea din 7 octombrie 2004, Mag Instrument/OAPI, C-136/02 P, EU:C:2004:592, punctul 76).

118 Astfel, reiese din jurisprudența Curții că, chiar dacă o cerere de audiere a unor martori, formulată în cererea introductivă, menționează cu precizie faptele în legătură cu care ar trebui să fie audiat martorul sau martorii și motivele de natură să justifice audierea acestora, este de competența Tribunalului să aprecieze pertinența cererii în raport cu obiectul litigiului și cu necesitatea de a proceda la audierea martorilor citați (Hotărârea din 17 decembrie 1998, Baustahlgewebe/Comisia, C-185/95 P, EU:C:1998:608, punctul 70, Ordonanța din 15 septembrie 2005, Marlines/Comisia, C-112/04 P, nepublicată, EU:C:2005:554, punctul 38, și Hotărârea din 22 noiembrie 2007, Sniace/Comisia, C-260/05 P, EU:C:2007:700, punctul 78).

119 În consecință, în cadrul exercitării puterii sale de apreciere suverană a faptelor, Tribunalul a putut considera în mod întemeiat, la punctul 201 din hotărârea atacată, că mărturiile solicitate de recurentă nu erau de natură să modifice constatarea de la punctul 129 din hotărârea atacată, potrivit căreia schimburile de informații comerciale sensibile în discuție care au avut loc în Italia, în cadrul Euroitalia, constituiau o încălcare a articolului 101 TFUE, și că, prin urmare, măsurile de cercetare judecătorească solicitate de recurentă nu erau necesare.

120 În consecință, este necesar să se respingă al șaptelea motiv ca fiind inadmisibil.

121 Întrucât niciunul dintre motivele invocate de recurentă nu a fost admis, se impune respingerea recursului în totalitate.

**Cu privire la cheltuielile de judecată**

122 În temeiul articolului 184 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții, atunci când recursul nu este fondat, Curtea se pronunță asupra cheltuielilor de judecată.

123 Potrivit articolului 138 alineatul (1) din acest regulament, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din acesta, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât recurenta a căzut în pretenții, iar Comisia a solicitat obligarea sa la plata cheltuielilor de judecată, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată aferente prezentului recurs.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară și hotărăște:

**1) Respinge recursul.**

**2) Obligă Mamoli Robinetteria SpA la plata cheltuielilor de judecată.**

Semnături